

Fonetika

Předpokládáme, že studenti chtějí a měli by alespoň rozumět částečně rozumět pravidlům české výslovnosti tak, aby díky nim byli schopni přečíst i neznámý text, např. název ulice. K tomu slouží na začátku učebnice tři strany fonetického souhrnu, který poskytuje základní přehled s dostatečným množstvím příkladů ilustrujících, jak výslovnost slov může ovlivnit význam.

Vzhledem k tomu, že jsou studenti úplnými začátečníky, ve fonetickém úvodu je v nutné míře využito k vysvětlení angličtiny.

Není nutné fonetická pravidla představovat studentům jako první věc, se kterou se ve výuce češtiny setkají, nicméně je vhodné vysvětlit jim fonetická pravidla již během prvních dnů výuky a případně s k nim vracet. Studenti ocení, že výslovnost v češtině má svá ustálená pravidla a budou na jejich základech schopni přečíst i neznámá slova.

Ve fonetickém úvodu se předpokládá vysvětlení učitele, nicméně cílem je systematický přehled, ke kterému se studenti, stejně jako k nahrávkám, můžou vracet i samostatně.

Ve fonetickém úvodu se objevuje slovní zásoba, kterou studenti zužitkují již v prvních lekcích, nebo v reálném životě (např. názvy stanic metra), současně si však nově nabytá fonetická pravidla procvičí na neznámých slovech.

Samohlásky – vowels

- Konkrétní příklady s dlouhými a krátkými samohláskami: je dobré zdůraznit, že výslovnost Ú a Ů je stejná, pro zvědavé studenty je možné zmínit, že zápis Ů souvisí s etymologií slova (dom-duom-dům).
- Obrázky ilustrují odlišný význam při použití dlouhé a krátké samohlásky ve stejném slově.
- Je graficky znázorněno, že výslovnost I a Y (a Í a Ý) je v češtině stejná (k situacím, kdy tomu tak není – u D, T, N, se výklad dostane později).
- Po straně této sekce je zvýrazněna výslovnost skupin IE a II: ve výslovnosti přibývá J, a výslovnost U na začátku slova, která zůstává v češtině stejná, jako uprostřed slova (na rozdíl např. od angličtiny).

dvojhásky – diphthongs

- Samostatná výslovnost OU není pro studenty většinou náročná, ale pokud se na ni nesoustředí, mění se ve výslovnost na O, nebo U.
- Obrázky ilustrují rozdíl ve významu, jak v kombinaci se samohláskou O, tak U.
- **Pomůcka:** OU zní, jako bychom se houpali na houpačce.

Souhlásky – consonants

měkké (soft), tvrdé (hard) a obojetné (ambiguous) souhlásky

- Rozlišení na skupiny je učiněno s ohledem na rozdílná pravidla pravopisu a také vliv na gramatiku.
- Pravopis je naznačen vpravo (followed by I/Y atd.)
Pokud si student osvojí znalost, které souhlásky se považují za měkké (všechny s háčkem plus C a J) a které tvrdé, významně mu to pomůže v dalším studiu. (Bude umět odlišit měkký a tvrdý typ skloňování, odlišit, která podstatná jména v mužském rodě neživotném přijímají v 6. pádě jednotného čísla koncovku -U.)
- S, Z a L nelze v češtině kombinovat s Ě.
Tuto informaci ocení opět při výuce gramatiky (v sešitě, ale v lese / v kavárně, ale ve škole / na stromě, ale na obraze)
- Pro samostatný nácvik výslovnosti můžou studenti využít příkladů výslovnosti dané souhlásky ve slovech, která znají z angličtiny (až na Ř).

Měkké Ď, ť, ň – soft Ď, ť, ň

- Studenti můžou porovnat rozdílnou výslovnost slov s Ď, ť, ň a D, T, N.
- Obrázky ilustrují odlišný význam při jejich ve stejném slově.
- Vpravo jsou uvedeny příklady cizích slov, ve kterých česká pravidla pro výslovnost neplatí. Seznam není vyčerpávající.

Slabikotvorné R a L – forming syllables

- Vybrána jsou převážně frekventovaná slova, se kterými se student má šanci na této úrovni setkat.
- **Pomůcka:** doprovázíme slabiky tleskáním, aby se podpořilo vnímání slabičnosti.

Asimilace znělosti – voice assimilation

- Nevyhneme se zde alespoň krátkému teoretickému úvodu – rozčlenění konsonantů na znělé a neznělé.
- Přestože se jedná o sekci, která je pro studenty dost teoretická, již od prvních frází se studenti vliv asimilace na výslovnost slyší a vnímají a vysvětlení jim často objasní otázky, které mají: např. u slova ODKUD jasně slyší OTKUT, u slova KDO slyší GDO.
- Podobně si studenti často sami všímají odlišné výslovnosti předložky Z ve spojení s různými podstatnými jmény (z České republiky, z Belgie).
- K tématu asimilace je vhodné často se vracet a upozorňovat na konkrétní příklady asimilace u slov a výrazů, která se nově učí.

Slovní přízvuk a intonace – word stress and intonation

- Základní pravidla slovního přízvuku: přízvuk je v češtině na první slabice, pokud je slovo spojeno s jednoslabičnou předložkou, přesouvá se přízvuk na ni.

- Zajímavou intonaci mají z pohledu cizince zjišťovací otázky, kdy nejprve intonace stoupá, aby na konci otázky klesla.

CVIČENÍ

Cvičení A

- Příklady ilustrují důležitost správné výslovnosti jednotlivých souhlásek pro význam slov.

Cvičení B

- Poslechové cvičení se soustředí na identifikaci souhlásek, samohlásek a jejich délky a na propojení zvukového a grafického vjemu.

Cvičení C

- Kromě procvičení pravidel výslovnosti na neznámých slovech je cílem cvičení ukázat studentům, že u některých slov jsou schopni jejich význam odhadnout.
 - a) Je vhodné studenty upozornit, že (jak vidí), v češtině mají adjektiva vždy jiný tvar, než podstatná jména a není možné vytvořit význam přídavného jména pouhým spojením dvou podstatných jmen dohromady (Evropa, ale evropský, jóga, ale jógový).
 - b) U sloves studenti je dobré studenty upozornit na typické infinitivní koncovky a také na to, že přestože u většiny sloves ve cvičení je možné odhadnout jejich význam, některá slovesa mají v češtině širší, nebo užší význam než v původním jazyce:
 - a. MAILOVAT v češtině pouze o elektronické komunikaci
 - b. KONTROLOVAT: anglický překlad CONTROL, ale také CHECK
 - c. sloveso SPORTOVAT se musí být v angličtině přeloženo TO DO SPORT.

Cvičení D

Studenti si procvičí pravidla výslovnosti na názvech linek metra, zkontrolovat ji můžou také při jízdách metrem☺